

Lühiraja A-finaali tehniliselt ja füüsiliselt raskel rajal tegi suurepärase jooksu Laura Joonas saavutades 12. tulemuse. See on Eesti neidude viimase kümne aasta parim tulemus juunioride MM-idelt.

1:10 000 h 5 m

W20

3,1 KM 15 KP

1. Sina Tommer SWI 28.43

12. Laura Joonas 33.14 + 4.34

28. Margret Zimmermann 36.27 + 7.44

Tulemused: www.jwoc2014.bg

Rajaaanalüüs

S-1. Panin suuna peale ja kulgesin rahulikult esimese punkti poole. Kaldusin natuke vasakule ja tipu juures arvasin, et minu punkt on teisel pool küngast, kuid siis nägin punkti nõlval allpool ja sain ennast paika.

1-2. Olin täiesti kindel, et alla tee peale ei ole mõtet joosta, kuid nõlval ukerdamine võttis liiga palju aega. Punkti sain kätte joppamise peale. Vedas! +45 sek.

2-3. Tuli lihtsalt kõrgust hoides sügavasse orvandisse kinni joosta.

3-4. Orvandist alla, üle oja ja tee ning mäkke üles. Polnud keeruline.

4-5. Otsustasin kasutada lageda serva, kuid see osutus liiga heinaseks. Keerasin metsa alla ja jooksin ojani, sealt alla punkti.

5-6. Suunaga otse punkti.

6-7. Kaldusin jälle natuke vasakule ega saanud punkti hästi kätte. Tegin väikse lisakaare, et end paika saada. +45 sek.

7-8. Jooks üle lageda oli raske. Tee pealt metsa keerates paistis kaugelt tipuke, mille taga oligi kontrollpunkt.

8-9. Jooksin suure kivise ninani ja sealt edasi rahulikult punktile peale. Enne punkti jõudsin järele 4 minutit minu ees startinud poolakale.

9-10. Suunaga mööda nõlva punkti.

10-11. Punkti objekt paistis kaugelt, oli vaja ainult pingutada.

11-12. Raske jooksuetapp. Punkti sain ilusti kätte, aga joosta oli väga raske.

12-13. Suunaga punkti poole. Arvasin, et punkt on kõrgemal. Väike lisakaar +20 sek.

13-14. Tuli lihtsalt mäest üles minna.

14-15. Mööda sissetallatud rada viimase punkti poole.

15-F. Viimane pingutus.

Laura Joonas

foto: Ivan Sirakov, jwoc2014.bg

foto: Ivan Sirakov, jwoc2014.bg

Margret Zimmermann

Kristiine Aluvee: Need olid minu esimesed tiitlivõistlused. Oma sooritustega ma kindlasti rahule ei jää. Kõige paremat tulemust lootsin saavutada sprindis, mis kahjuks ei õnnestunud. Lasin end liialt kõrvalistest asjaoludest segada: lähedal asetsevad kontrollpunktid, konkurendid ja pealtvaatajad. Tavarajal ja lühirajal üritasin pigem rahulikult, kuid kindlalt punktidele läheneda. Kahjuks ei suutnud suurtest vigadest hoiduda ja pidin leppima kesiste tulemustega. Teates olin oma sooritusel väga pettunud, sest vedasin sellega kogu võistkonda alt. Rada oli tehniliselt väga lihtne, kuid tegin ka siin lubamatult palju vigu. Kuigi võistlus ebaõnnestus, sain JWOCilt väga palju uusi kogemusi. Kehaline vorm oli mul hea, kuid võisluspingega hakkama saamine osutus kõige keerulisemaks.

Madli-Johanna Maidla: Ettevalmistused hooajaks läksid nii ja naa, vahel andis tunda tervis, vahel kool. JWOCile läksin kahetiste tunnetega, sest kõik võimalik oli justkui tehtud, samas oli nagu midagi puudu. Sprint oli väga lihtne jooksukas, aga minu organism ei liikunud sel päeval üldse. Tavaraja tulemusega oleksin rahule jäänud, kui vaid poleks tulnud ühte 6-minutilist viga. Lühirajal lootsin finaali pääsu, kuid paar halba etappi, ja minut jäi puudu. B-finaali korralikuks soorituseks ei jätkunud enam jõudu. Tõusud mõjusid sel korral eriti hukutavalt, aga hoolimata füüsisest, puhas sooritus luges väga palju. Andsin oma tolle hetke parima, rajal alla ei andnud ning loodan parandada vaimset valmisolekut tulevasteks võistlusteks.

Reimo Liiv: Bulgaarias kogesin, et vaid Eestis ja siin lähedal harjutades ning võisteldes on peaaegu võimatu saavutada sellist taset, mis lubaks edukalt rinda pista maailma paremikuga. Pead norgu ma ei lase, sain sealt kaasa hulganisti kogemusi ning motivatsiooni edaspidiseks treenimiseks. Küll te minust veel kuulete :)

Lühiraja finaali: Ilma suuremate vigadeta lühiraja eeljooks tagas mulle kindla koha A-finaalis. Kui enne eeljooksu mõtlesin, et finaalkoha kindlustab vigadeta sooritus, mitte niivõrd jooksukiirus, siis finaalis tahtsin lisaks puhtale sooritusele ka kiirema tempoga joosta.

Esimene etapp oli lühike ega tundunud esmapilgul eriti keeruline. Kive oli metsas loomulikult rohkem kui kaardil. Poole etapi peal sain aga enda ees startinud norralanna kätte ja seetõttu keskendumine kadus ning temaga koos tegime veel 1,5 min viga, enne kui punkti kätte saime. Teise punkti joostes püüdis meid kinni veel minu järel startinud soomlanna. Järgnevad mõned punktid võtsime koos, kuid kuuendaks punktiks olid põhjamaalased mul eest ära saanud.

Kuni kaheksanda punktini sujus kõik ilusti. Üheksandasse minnes tuli aga suurim viga. Kuna mets oli hästi joostav, siis jäi kaardilugemine tahaplaanile, ja nii ma end orvandite ja kivide vahele ära kaotasin. Millegi abil end kiiresti paika ei olnud võimalik panna, seetõttu ekslesin punkti piirkonnas 3 min, enne kui selle kätte sain. Ülejäänud rada läks hästi, ainult üks väike kaldumine enne 14. punkti. Vigu kogunes ülemäära palju, kuid sellegipoolest lõpuprotokollis korralik 28. koht.

Ühegi jooksuga täielikult rahule ei saa jääda: alati esines suuremaid või väiksemaid vigu. Kõige korralikuma soorituse tegin ilmselt lühiraja eeljooksus. Parima emotsiooni andiski lühiraja maastik: valge mets paljude orvandite ja tipukestega, kus kogu aeg tuli korralikult kaarti lugeda.

Heino Ollin

Tavaraja finaali

Eesti meesjuunioridest tegi väga hea jooksu Heino Ollin, kes lõpetas 17. kohaga.

1700 m kõrgusel Borovetsi mägisel maastikul, pidevas vihmajärgu, märjal, vesisel ja mudasel rajal toimunud võistlus oli füüsiliselt väga raske. Meesjuunioride 10,2 km ja 24 KPga rajal oli stardis 163 meest. Võitjaau kuulus rootslasele Anton Johanssonile ajaga 1:15.17. Järgnesid võitja võistkonnakaaslane Assar Hellström 1:16.18 ja Marek Minar Tšehhist 1:18.45. Heino Ollin kaotas võitjale 9.49 ja läbis raja 1:25.06ga.

Meie koondise eeldatav liider Tõnis Laugesaar heitles pikalt kümnenda koha konkurentsis, ent tegi siis suure orienteerumisvea ja lõpetas võistluse 39. kohaga. Kolmas eestlane Reimo Liiv oli 133. kohal.

1:15 000 h 5 m

M20 tavarada
Ollin

foto: Ivan Sirakov, jwoc2014.bg

30. august 2014 oli päev, mil Eesti üli-
kogenud ratta-o meeskond koosseisus
Lauri Malsroos, Margus Hallik ja Tõnis Erm
realiseeris täielikult oma potentsiaali ja

tuli viimaste aastate ühe suurima võiduga
võimsalt teatesõidus maailmameistriks
täites sellega kauaaegse unistuse ja saa-
vutades eesmärgi, mida oli oodatud enam
kui kümnend.

foto: Arbo Rae

Rattaorienteerumise teatemeeskond võitis MM-kulla

MARGUS HALLIK

Esimene enesekindlust andnud ja lootusi üleskünud teatesõit rahvusvahelises konkurentsist tehti 2003. aasta septembris just Lõuna-Poola mägedes toimunud MK-etapil, kus lõpetati riikidest viiendana.

Juba järgmisel sügisel läks II rattaorienteerumise MMil kaugel Austraalias niivõrd hästi, et teatevõistlus lõpetati väga kõrge 4. kohaga. Sealjuures oldi pettunud, et medalivõit lõpuks nii napilt käest libises – hõbeda võitnud

Tšehhile kaotati 30 ja pronksi teeninud Austraaliale vaid 29 sekundit.

See tulemus jäi pikkadeks aastateks meie parimaks, kuid saadud enesekindlus lubas välja öelda kõrge sihi: alates järgmisest, 2005. aastast, oli teatemeeskonna eesmärgiks kindlalt tiitlivõistluste medalivõit!

Teatepäeval rivistus meeste eliitklassi stardijoonel 31 võistkonda. Esindatud oli 21 riiki, kellest 10, sealhulgas ka Eesti, oli reeglitega lubatult välja pannud duubelmeeskonnad. Kui meenutada ajalugu, siis Eesti meeste parimaks tulemuseks MM-võistluste

teatesõitudes on siiani olnud mulle kodusel MM-võistlustel võidetud pronks (rahvusvahelisel areenil on korra ka veel kõrgemale jõutud – viis aastat tagasi tulid Taanis peetud EMil hõbemedalid).

Ehkki Eesti pole kunagi teatesõitudes otseste suurfavoriitide hulka kuulunud, on meie ühtlaselt tugev koondis olnud rattaorienteerumise tiitlivõistluste ellukutsumisest saadik tugev tegija – senipeetud 18 suurvõistlusest (12 MMi ja 6 EMi) on lausa 11 korda jõutud esikuukusse ning esikümnest välja jäädud vaid kahel korral.

Sellised on Poola maastikud.

Kaardinäidis on meeste lühiraja lõpuosast. See võib olla kõige põnevam lugejale vaadata, mis maršruudi ta valiks.

Margus Hallik: „Eesti meeste suur unistus on täitunud, mida olime oodanud nii kaua. Maailmameistri tiitel on meie alal ülilm. Auhinnatseremoonial poodiumil kõrgeimal astmel koos võistkonnakaaslastega MM-kulda vastu võtta ja Eesti hümni kuulda on aastatepikkuse töö ja kõigi raskuste-pettumuste-tagasilöökidest kiuste ikka väga meeldiv.“ Vasakult: Tõnis Erm, Lauri Malsroos, Margus Hallik.

Foto: Arbo Rae

Seega asusid meie mehed starti üsna enesekindlana, ehkki probleeme esines. Lauri oli olnud enne MM-i haige ja mitte nii suurepärasel vormis kui tänavustel senipeetud MK-etappidel (Taanist 3. koht, Rootsist MK-etapivõit). Margus oli näidanud küll taas head füüsilist vormi mägrattavõistlustel, kuid mitte rattaorienteerumise jõuproovidel. Lisaks sai tema eelmisel päeval suures osas purunenud ratas enam-vähem töökorda alles hiliseks õhtutunniks. Ilmselt puukborreliaosi mõjude all vaevelnud Tõnis oli arstide surve all alustanud juba niigi edasilükatud

antibiootikumide kuuri ja tema isiklik rattatreener Sigvard Kukk oli lausa kategooriliselt keelanud võistlemise teatesõidus, pidades tervist tähtsamaks.

Suurfavoriitideks teatesõidus olid ilmselgelt venelased

Anton Foliforov oli võitnud nii sprindi kui tavaraja ja ülikogenud 12-kordne maailmameister Ruslan Gritsan lühiraja. Ka nende nõrgim lüli Valeri Gluhhov oli individuaaldistantsidel kolm korda seitsmes. Favoriitide ringi kuulusid ka 4-kordne teatesõidu

maailmameister Soome, samuti Tšehhi ja Prantsusmaa, kelle liidrid individuaaldistantsidel medaleid võitsid. Paberi peal kuulus Eesti pretendentide järgmisse ringi, kuid elu on näidanud, et teatevõistlustel loeb ka võistkonnahing.

Võistlus algas meie üsna soodsalt

Hetkel parimasse sportlase-ikka jõudnud Lauri, kes tänavu lõplikult maailma ratta-o tipus kanda kinnitanud, tuli kogunud avavahetuse sõitjana esimeselt etapilt kolmandana, ehkki vigu oli kogunenud kolmveerand minuti jagu. Kaotus liider Prantsusmaale vaid 46 ja Tšehhile 32 sekundit. Kuid seljataga vahetasid seitsme sekundi sees veel kolm võistkonda: Soome II, Austria ja juba mullu võimsalt esile kerkinud Leedu. Favoriidid, Soome I ja Venemaa, kaotasid juba üle kahe minuti ning tulid vahetusse positsioonidel 8. ja 9.

Taanieli haigestumise järel varumehena võistkonda valitud Margus liikus algul koos Soome ja Austriaga positsioonil 4.–6., kuid koos 5-kordse maailmameistri Samuli Saarelaga pingutades saadi konkurentidelt peagi

eest. Soomlase eksimuse järel tuli Eesti esimese pressipunkti lausa liidrina. Ent siis oli eestlase kord eksida – üks kehv aeglane löige ning haju- tuspunkti külastuse järel tehtud 100-meetrine jooksulöige rattaga läbi võsa andsid edu taas Soomele ning järgi oli jõudnud ka Prantsusmaa.

Raja viimane kaar aga sujus Margusel riske võttes hästi ning teatevahetuses oli Eesti teise- na – praktiliselt liider Soomega koos (+4 sek).

Teine, n-ö töövahetus, oli sujunud hästi! Prantsusmaa kaotas kolmandana juba 1.20, suurfavoriit Venemaa 2.34 ning järgmistena Leedu ja Tšehhi enam kui 4 minutit.

Ankrumees Tõnis sai viimaseks eta- piks rünnakupositsiooni, millest oli terve karjääri unistanud

Liidrina rajale läinud Soomest ja tema II võistkonna nõrgimast lülist möödus Tõnis juba 50 meetri järel kaardivahetusalas, ülejäänud favoriidid olid kahe vahetusega juba üsna kaugele jäänud. Koondise pikaegne liider ei jät- nud midagi juhuse hooleks. Teinud karjääri ühe parema ja veatuma sõidu tõi ta päeva kiireima ajaga Eesti – nüüd juba 3-kordse maailmameis- rina võistkonnakaaslaste vahel, rahvuslipu lehvi- des – suure eduga võitjana finišisse.

Hõbedale tulnud Soome II võistkond kao- tas 1.47 ja pronksile tulnud Prantsusmaa 2.18. Järgnes üllataja Leedu neljandana, siis viiendana Tšehhi ja kuuendana Venemaa.

Eesti II võistkond (Arbo, Riivo, Marek) lõpetas 16. kohaga, olles riikide duubelvõis- kondadest Soome ja Tšehhi järel kolmandad. Meie naiskond, Ingrid Kala koos tütarde Daisy ja Dorisega, lõpetas riikidest 9. kohaga. See oli esimene kord, kui eestlannad ratta-o MMil teat- tes tulemuse kirja said. 2006 Soomes ja 2013 Eestis küll võisteldi, kuid oldi sunnitud katkesta- ma tehniliste probleemide tõttu.

Eesti meestel suur unistus oli täitunud. Maailmameistri tiitel on meie alal ülim.

Väga suur abi oli juba teist aastat Hawaii Expressi ja EOLi vahelisse sponsorprogrammi kuuluva tippmehhaaniku kaasamisest MMile. Tema käed ja jalad olid iga päev tööd täis, ja me ei kujuta ette, kuidas varem ilma temata üld- se hakkama saime. Margus sõitis teatevõistlusel plastmassist kaablivitsadega parandatud esi- käiguvahetajaga, sest õhtul vastu teadet polnud tavarajal purunenud käiguvahetaja asemele uut enam kusagilt võtta ega osta.

Kokkuvõttes sooviks tänada kogu mees- konna nimel kõiki lähedasi, toetajaid ja kaasa- elajaid, kes on aastate jooksul meisse panus- tanud ja uskunud! Loodame, et pakkusime väärrika emotsiooni! Ning lõpetuseks tahaks uskuda, et Eesti rattaorienteerumise edulugu veel jätkub!

Alles 17-aastane Doris Kudre jõudis ratta-o juunioride MMil kaks korda kuue parema hulka

JÄRJEKORRAS 12. RATAORIENTEERUMISE MM toimus tänava augusti viimasel nädalal Poola kirdeosa suuri- mas linnas, ligi 300 000 elanikuga Podlaasia vojevood- konna keskus Bialystokis ja selle ümbruses

Võistluskeskus ise asus Bialystokist umbes 10 km kaugusel Suprasli linnakeses, kus asub ka Poola üks suurimaid mungakloostreid.

Poola on rattaorienteerumismaailmas tuntud kui väga usin korral- dajariik. Näiteks allakirjutanu on Poolamaale 12 aasta jooksul teinud enam kui 15 võistlusreisi. Kümnekond neist on olnud suured rahvus- vahelised jõuproovid: kaks MMi, kaks EMi, viie hooaja MK-sarja etapid ja nelja hooaja World Ranking etapid. Ka tänava juunis käis koondise tuumik Bialystokis MMi eellaagris. Kokkuvõttes võib öelda, et Poola maastikud olid eestlastele vägagi tuttavad ja kodused.

Suhteliselt lähedane suurvõistlus ja noorematele koondislastele motiveerivalt mõjunud eelmisel hooajal kodus toimunud MM tingisid asjaolu, et tänavustel MM-võistlustel olid Eesti mehed väljas riikidest kõige suurema koondisega, kuhu kuulus seitse liiget. Kui muidu saab iga riik ühele distantsile välja panna maksimaalselt kuus sportlast, siis seekord oli meil nii sprindis kui lühirajal Tõnise näol stardis valitsev maailmameister, kellele eraldati lisakoht. Meeste A-koondislaste kõrval olid Poolas stardis veel **Taniel Tooming, Riivo Roose, Marek Karm** ning võistlev treener-esindaja **Arbo Rae**. Naistest lõi ainsa eestlasena individuaalstantsidel kaasa juba väga noorena suusaorienteerumises maailma tippu kuuluv **Daisy Kudre**, kes sõitis teadet koos juunioride MMil võistelnud õe **Dorise** ja veteranide MMil osalenud ema **Ingrid Kalaga**.

Kuigi viimasel võistluspäeval MMi krooninud suur- võit teates varjutas kõik muud tulemused, sõideti MM-võistlustel siiski veel neli distantsi

MMi ametlik programm algas tavapäraselt harjutusrajaga. Seekord oli neid lausa kaks: hommikupoolikul tavadistantside Model Event Supraslis ning õhtupoolikul sprindi oma Bialystokis.

Esimese alana oli kavas mitteametlik **sprinditeade segapaaride- le**, kus mees ja naine sõitsid vaheldumisi, kumbki kaks etappi. Kui teistes orienteerumisdistsipliinides (o-jooks, suusa-o) on see ala juba ametlikku MM-programmi lülitatud, siis ratta-o ootab veel oma järke. Seega võtsid paljud võistlejad sprinditeadet lahtisõiduna järgmise päe- va sprindiks ning maksimaalselt ei pingutatud. Eliitklassi 50 võistkonna

fotod: Arbo Rae

Lauri Malsroos sprindidistantsi finišisirgel

seas oli eestlaste edukaim paar **Daisy-Margus 18. kohaga**. Kuid tuleb märkida, et ala iseenesest on väga põnev ja vaatamänguline.

Järgmise päeva **sprindidistants** oli paljude eestlaste jaoks tänavuse MMi tähtsaim ala – oli ju Tõnisel siin tiitel kaitsta ning ka meie tänavune ratta-o koondise esinumber Lauri oli mulluse MM-sprindi hõbedana käesoleval aastal näidanud MK-sarja sprindidistantsidel väga võimast minekut – Rootsik MK-lt võit ja Taanist 3. koht. Kahjuks seekord meie meestel kõige säravam päev polnud, ehkki **Lauri 5. koht** on kahtlemata väga kõrgest klassist tulemus, kuid ootused olid siiski veel kõrgemad. Paarkümmend sekundit eksimusi ja MMi eel põetud haigus olid jätnud oma jälje. **Tiitlikaitsja Tõnis leppis** sel päeval alles **35. kohaga** – üks suurem ja mõni väiksem viga ning vähene teravus ei lubanud enam. Eks tema kehva päeva tulemus näitab ka, kui tihedaks on kujunenud tase maailma rattaorienteerumises. Viimasel sprindi MK-etapil Rootsis 13. olnud **Margus katkestas** kummi purunemise tõttu ning ka teised Eesti mehed ei näidanud eriti head minekut. Naistest tegi sprindis hea soorituse **Daisy**, kelle **23. koht** jäi tema MMi parimaks individuaalseks soorituseks.

Järgmisena kavas olnud **lühirajal** tegi aga selle hooaja ühe oma parima sõidu **Tõnis**, kes **saavutas 5. koha**. Tema enda sõnul võib seda tulemust hinnata kõrgelt järgmise kriteeriumi alusel: sprindispetsialistina on ta küll varem võitnud täiskomplekti medaleid MMidel, ka lühiraja mullustel kodusel MM-võistlustel, kuid tavadistantsidel pole ta välisriikides senisel kümnel MMil sellest kõrgemale jõudnud. **Lauri piirdus** seekord **21. kohaga**. Väga olulise katsevõistluse teatevõistkonda pääsemiseks pidasid maha **Taanil** ja **Margus**, seekord jäi peale noorus kogemuste ees – kohad 94 mehe konkurentsis **vastavalt 27. ja 37.**

Kuna alates mullusest enam ratta-o MMidel tavaraja kvalifikatsioonivõistlust ei peeta, siis olid nii sprint kui lühirada väga olulised tavarajale 60 startija hulka pääsemiseks. Ote eelkvalifitseerus eelmise MMi 30 paremat (meilt Tõnis, Lauri ja Margus) ja maailmaedetabeli 30 parimat. Lisaks Taanielile täitis lühiraja 41. kohaga selle normi ka Riivo. Naistest ei olnud Daisy lühirajal kõige parem päev ja tulemuseks jäi 31. koht.

Pärast puhkepäeva sõidetud kuninglik **tavarada** meil taas kõige säravamalt ei läinud, ehkki koondise liidritel oli potentsiaali väga kõrgeteks tulemusteks. Siiski on **Tõnise** tavaraja **9. koht** väga korralik tulemus. Tõnise enda sõnul oli ta sõit uimane, juba ilmsed kimbutama hakanud tõsise haiguse, puukborreliooosi nähud, ning ta ei uskunud-teadnud rajal isegi, et üldse nii kõrgele kohale sõidab. Tõnisest veidi aeglasemalt liikunud **Lauri** jättis kogemata ühe KP vahele ning potentsiaalne **koht** teise kümne alguses **läks tühistamisele**. Korraliku sõidu ja **35. kohaga teenis esimese MK-punkti Riivo**, kes oli sunnitud rajal tühjenedes rattakummi suruõhu ballooniga täitma. Hoopis kehvasti läks aga omavahel teatemeeskonna koha pärast heidelnud Margusel ja Taanielil. Mullusel MMil tavarajal 22. koha saanud Margus oli liikumas enam-vähem samal positsioonil ka nüüd, kuid kui 45 km pikkusest distantsist oli läbitud 40, murdis ratta ülekande-süsteemi tunginud suur oks nii esimese kui tagumise käiguvahetaja, keti kui ka raamikõrva. Viimased 5 km tuli seega joosta, mis tähendas kaotust mitukümmend kohta ning **Margus sai alles 46. resultaati**.

Veel suurem ebaõnn tabas **Taanili**, kes **oli sunnitud katkestama** vaevaliselt läbitud raja kolmandiku järel – tõsine haigestumine maksis tavaraja tulemuse ning haigevoonis veedetud öö ei võimaldanud startida ka teatesõidus. Suusaorienteerumist oma põhialaks pidav **Daisy** naisteklassis pikal tavarajal **ei startinud**, viidates tihedale programmile ning vähestele erialasele treenitusele.

Tavarajaga tõmmati joon alla ka tänavusele MK-sarjale, kus Lauri saavutas väga kõrge 4. koha

Sellega kordas ta eestlaste parimat kohta MK-sarjas. Taas oli meie meestel siin ebaõnne – Lauri kaotas 3. koha vaid ühe punktiga (mullu jäi Tõnis neljandaks, aga suisa võrdsete punktidega kolmanda-koha-mehega). Tõnise oli MK-sarja kokkuvõttes üheksas, mis on ka korralik resultaat. MK-punkte teenisid veel 3 eestlast ja aasta lõpetas Margus 39., Taaniel 59. ja Riivo 69. kohaga. Daisy sai naiste arvestuse MK-sarjas 41. koha.

Koos täiskasvanute MM-võistlustega peetud juunioride MMil saavutas alles 17-aastane **Doris** naisjuunioride arvestuses nii sprindis kui tavarajal tubli 6. koha, mis päädis ka auhinnatseremooniatel osalemisega. Lühirajal oli ta 13. Meesjuunioride arvestuses saavutas sama vana **Lauri Kuk** 44., 50. ja 54. koha. Mitteametlikul noorte Euroopa Karikavõistluste arvestuses sai **Märten-Henrik Pais** 18. ja 22. koha.

Poolas oli ka veteranide ratta-o MM-võistlused, kus **Ingrit Kala** võitis N40 klassis täiskomplekti medaleid: tavarajalt kuld, sprindist hõbe ja lühirajalt pronks. Kaheksast startis olnud Eesti ratta-o veteranist jõudis medalile veel **Alar Viitmaa** – M40 klassis lühiraja pronks.

MARGUS HALLIK

foto: Randy Ericksen

KULDAJA VÄRVID

KARLI LAMBOT

(I) Esimene pilt

Jookseme pimedas metsas mööda teerada. Olen esimene, Tanel Kannel ja Tiit Pekk tulevad väikese vahega järele. Hoian kehva lambi valgusvihku otse metsateel, sest ei taha komistada mahalangenud puudele. Elu esimese täispika rogaini 12ndal tunnil on meil juba raske, aga üritame edasi. Millegipärast keeran siiski pea kõrva- ja... sumeda valgussööri keskel on

korraga alasti naisterahvas. Viisakus- ja häbitunne sunnivad pea teele tagasi pöörama ja jookseme edasi. Tanel ja Tiit ei näe vist midagi. Kohe tuleb pilt uuesti silmade ette ja saan aru, et noor kaasvõistleja vahetas teeäärses pimeduses riideid.

Suurem algus oli 2008. aastal. Täna tundub, et siis Karulas korraldatud 8. MM tõi Eestis rogaini juurde, lisaks minule, korraga palju neid, kes sellest siiani lahti lasknud ei ole. Peakorraldaja

Lauri Leppiku impulsist sündis tihe kohalik konkurents, aga ka sõbralik ja avatud meeleolu, mis siiani iseloomustab Eesti kestvusorienteerumist.

(II) Kellel on pikem kannatus

Mann jookseb mu taga, komistab ja kukub. Seda juhtub korduvalt, sest ta samm on jõudusäästvalt väga madal, aga siinsete kruusateede konarlikus silutises on palju suuri kive. Noor, kuid

kogenud kestavusjooksja tõuseb püsti, vaatab naeratades põlve, kust veri alla voolab, ning liigub edasi.

Võistleme esimest korda koos. Meil mõlemal on seljataga viis ööpäevast rogaini ning nüüdsel, 2014. aasta Lõuna-Dakota Black Hillsi MMi võistluseelisel kaardiharjutusel ei üllata meid suurt miski. Erinevalt piltidest, kenasti joostavat männimetsa siin suurt ei ole; kuni 200-meetriste küngete nõlvad on täis üraskite langetatud seedermande ning liikuda tuleb nagu meie koduses tuulemurrus; suurte vormide kõrgusjooned on küll enam-vähem paigas, kuid kaardilt puuduvad paljud korralikud kruusateed, rääkimata väiksematest radadest, ning samuti on lagedate ja metsaalade piirid äärmiselt vabameelsed.

Pärast saame auto juures kokku reisikaaslaste Viivi-Anne Sootsi ja Heiti Hallikmaaga. Nemaadki on ekselnud ning arutlevad maastiku üle. „Siin teevad kõik vigu. Võidab see, kellel on pikem kannatus,“ ütleb kogenud Mann.

(III) Heiti ja Viivi

Kummardun auto taga murul kaardi kohale ja põrnitsen teist tundi 80. kontrollpunkti, mis tuleb siduda 90ks linnulennuliseks kilomeetriks, kui läheneb energiline Heiti ja küsib, kas mul veel õlut on. Tema jõi rada planeerides enda oma ära, aga tahaks veel. Vaatab korraks meie kaarti ja seletab, et Viivi ei lubanud 85. punkti sisse planeerida, sest seda ei olevat võimalik võtta.

Kui mõned meie reisiseltskonnast jäävad stardieelsetel päevadel aina väiksemateks, siis teiste energia näitab ülekeemise märke. Vähemalt mulle tundub nii. Võistlusele eelneval nädalal olen saanud aru, et Heiti on kades-tamisväärses füüsilises vormis, aga kas sellest piisab ööpäevaseks pingutuseks? Nüüd on vastus saanud. Viivi ja Heiti kui konkurentidega ei pea enam arvestama, mõtlen endamisi, ning õlut, mille olen hoolikalt finiši jaoks külma pannud, ma käest ei anna.

(IV) Murtud hammas ja valus põlv

Täidan esimeses veepunktis joogikoti ning avan hammastega joogitablettide purki, kui käib väike krõksatus ning midagi kukub rohu sisse. Vannun endamisi, sest olen jäänud ilma

poollest esihambast. Seni on kõik läinud päris hästi. Ekslesime küll veerandtunnike-se suurel nõlval 51. punkti oja otsides, aga muid tagasilööke pole olnud. Stardist

on möödas pea neli tundi ja mul ei olegi veel pingutusest süda paha, imestan endamisi. Väga ebatavaline rogain. Kuid nüüd muutub kõik kiiresti. Mannil on paraja palavuse tõttu raskem ja nii võtan osa tema seljakoti sisust enda kanda. Joogipunkti lahkudes on mu kandam mitu kilo raskem ja sellest piisab, et hoopis mina jään edaspidi tõusudel kaaslasest maha. Tasapisi hakkab valutama põlv, mis on mulle terve hooaeg muret teinud, kuid valuvaigistitega hoian olukorra kontrolli all. Mann on arusaaja inimene ja teeb paari tunni pärast mu seljakoti jälle kergemaks.

(V) Surnud puud ei tõuse püsti

„Mann, tule äita mind! Võta mu kotist teip!“

Mu hää on vist ebaharilikult tõsine, sest Mann tuleb ruttu kohale. Oleme mingis niiskemas tuulemurrus, kus üle mahalangenud puude ronides olin komistanud ning palgipealse oksatüükaga peopessa sügava augu puurinud. Kurat, kas me võistlus jääbki nüüd pooleli? Surun vasaku pöidla haavale ning Manni abiga teibime parema kämb-la tugevasti kinni. Verd enam ei tule. Mul on teip alati võistlustel kaasas ning pärast Minniga juhtunut veel iseäranis.

Viimane tund on meie jaoks olnud katastroof. Olime plaanist eest ning jõudsime 85. punkti kõrgemal olevale harjale veel lojuva päikese valguses ning ründasime mitu korda seljandiku vasakpoolses otsas, kuid ujuva reljeefi ja suurte vahemaade tõttu punkti leida ei suuda. Uskusime, et identifitseerisime ühe väga lameda orvandi, kuid punkti seal ei olnud. Liikusime allapoolle ja pärast paremale ning uueks rünna-kuks harjale tagasi. Hoogsalt pimeneb ja nüüd oleme tühinult palgi otsas ning mõtted on sarnased: enam ei saa aega kaotada, läheme siit minema! Meil kummalgi pole seda varem juhtunud, et KP jääb võtmata, kuid eelmise aasta MMist teame, et Timmo Tammemäe ja Rait Pallo sarnases olukorras ei murdunud. Kordame üksteisele, et sellest ei ole midagi, ning püüame uuesti rütmi leida.

Hoian end nüüd Manni selja taha ega suuda hoiduda endalt küsimast, miks ma jälle siin olen.

Käsi valutab õnneks õrnalt ning mõtlemist ei sega. Süda on küll paha. Keskõised tunnid on minu jaoks võistlustel alati kõige raskemad. Hoian end nüüd Manni selja taha ega suuda hoiduda endalt küsimast, miks ma jälle siin olen. Kas lükkan vältimatult saabuvaid eluaastaid edasi? Või on tõesti need medalid nii olulised? Või meeldib mulle uusi olukordi ja enda hättajäämisi kõrvalt vaadata ning huviga jälgida, mida ta NÜÜD ette võtab? Mahalangenud puud ei tõuse siin enam sirgu, meie aga küll.

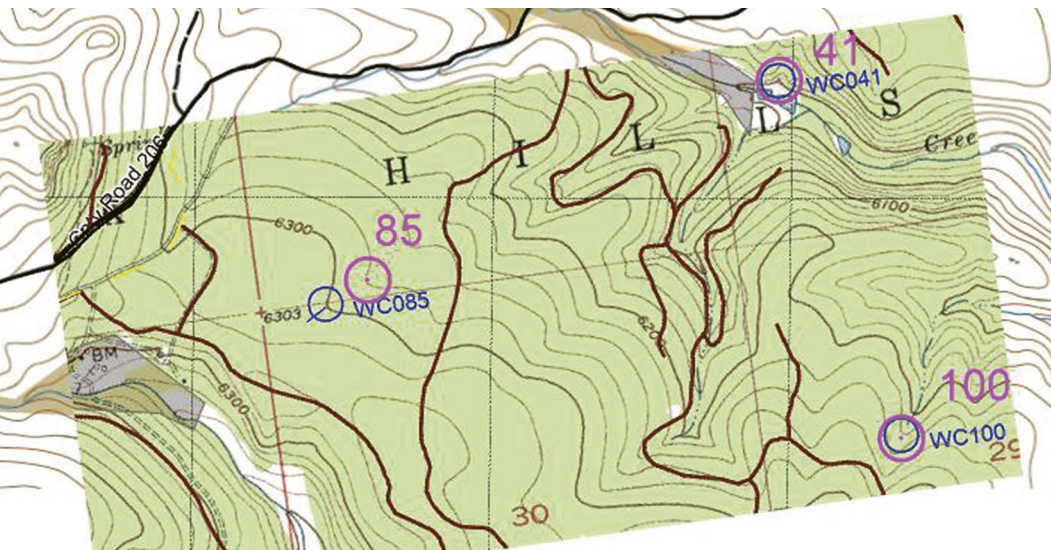
(VI) Viimane tund

Tunnen, et midagi paanikalaadset tõuseb kehas kõrgemale. Finišini on jäänud pool tundi, kuid tõusvas palavuses ei saa me üldse aru, kus asume. Olin veel tund tagasi, enne 90. punkti Mannile öelnud, et kuidas nii selgetel vormidel saab viga teha, kuid nüüd oleme suurtel küngetel täielikus segaduses.

Viimased 15 tundi olime liikunud ettevaatlikult ja suuremate vigadeta. Öösel sattusime küll kaardi kagupoolses osas maastikule, kus kõik ojad olid kuivad, ja nii jäime ligi neljaks tunniks veeta, aga sellegi uue kogemuse suutisime ära kannatada. Olin juba valmis kastemärga rohtu lakkuma, kuid lõpuks leidsime vesise oja. Veepuuduse tõttu tuli valuvaigistitega pikem vahe sisse, kuid kannatamine oli talutavuse piires. Katkihõõrutud kaenlaaluste tõttu surusin käed liikudes vastu keha paigale.

Nüüd on selge, et pingelangus tuli tund liiga vara ja võistlus lõpeb alles finišis. Kui plaan oli võtta lõpetuseks punktid 22–32–25, siis nüüd ei oska me isegi finišisse minna, rääkimata KPde läbimisest. Kas jääme hiljaks? Võtame ebamäärase suuna finišile ja tõuseme korralikule künkale, kui ootamatult silman KP tähist. Jooksne juurde – see on 22. punkt. Siin?!? Imestamiseks pole aega, oleme end õnneks paika saanud, haaran Manni seljakoti ning lippan toreda kaaslaste järel finiši poole. Jõuame veel võtta teele jääva 25. KP ja jõuame õigeaegselt lõppu.

KP 85 tegelik asukoht korraldajate aluskaardil, kus kõrgusjooned on jalgades. Aluskaardil on ka võistluskaardilt puudunud teed. Miks korraldajad niisuguse kaardiharjutuse välja pakkusid, jääb ilmselt kõigile arusaamatuks

Enne starti. Maastiku ees on tekkinud aukartus, isegi hirm, ja see on ainult hea. Nüüd tuleb üksteist toetada

foto: Silver Eensaar

Viivi ja Heiti on just kohale jõudnud ning maitsevad juba õlut. Kas nad on vahepeal poes käinud? Rahulolev Heiti seletab, et enne starti ei joonud ta mingit õlut ja et nende võistlus läks väga hästi. Veriste säärtega elevil Viivi lisab, et vigu peaaegu ei tulnudki. Kuid praegu me nende peale suurt ei mõtle. Saime mitmetest tagasilöökidest ja kevadistest vigastustest hoolimata raske maastikul hakkama ja oleme rahul.

(VII) „Kuldaja värvid”

Pärast Ameerikast koju saabumist külastan Kadriorus kunstinaütust „Kuldaja värvid”, mille kuraatoriks on Eero Epner. „Kirjanik Tuglas sidus Itaalias kohatud kunstnik Ants

Laikmaaga üks oluline impulss: suur liikumiskirg ja maailma asjade nägemise rõõm. Jalgsi rändamises ei olnud sajanditaguses kultuuripildis midagi tavatut ja Tuglas võis vabalt visata päevade kaupa üle 40 versta. Talupoeglikku päritolu inimestelt ju ootaski säärast looduses liikumist, mis võtab isegi matkamise või sportimise kuju, nõudes tugevat füüsilist pingutust. Läbi hiigi saadakse loodusega rohkem kokku, piimhappega eraldetakse distants enese ja maastiku vahelt. Nii näemeegi meie maalikunsti kuldaja Ants Laikmaa ja Konrad Mägi teoste puhul, kuidas poseerimise asemel jookseb meie ees pigem filmilindilik elusate kaadrite jada,” räägib NO99 teatri empaatiline dramaturg Eero Epner.

(VIII) Rajameister Emerson

MMi lõplikud tulemused selguvad alles kolm nädalat hiljem. Alustuseks ei suuda korraldajad nende jaoks uudest SI-ajavõtustes tulemusi maha lugeda. Pärast finišit see uudis meid suurt ei üllata, sest peakorraldaja Rick Emerson on stardieelses suhtluses suutnud tekitada tundmuse, et päris jõukohane selle MMI korraldamine tema meeskonnale ei ole. Kuid üleilmsel IT-abi sekkudes loetakse maastikult toodud SI-jaamadest tulemused hilinemisega, aga täiesti korrektselt välja.

Meie jaoks saaga siiski jätkub. Kahtlesin juba öösel 85. KP õiges asukohas, kuid nii üldvõitjate Silveri-Raini-Timmo kui ka mitmete teiste GPS-jäljed paistavad kinnitavat, et punkt asus lamedas orvandis kaardil märgitust tegelikult 160–200 m kõrgemal. Ebaleme Manniga küll pisut, aga otsustame siiski mõlemad esimest korda elus esitada võistlusjärgse protesti ning palume oma tulemustele lisada 80 punkti. Väidame reeglitele toetudes, et KP 85 asus vales kohas ning et meil on alust uskuda, et läbisime võistluse käigus korrektse punktikoha. Nõnda pikal ja punktiderikkal võistlusel on kõikide olukordade täpne meenutamine keeruline. Uurime kaarti ja asi muutub nii selgemaks kui ka segasemaks. Konstrueerime meie oletatavad teekonnaringid 85. KP piirkonnas kaardile ning leiame, et ilmselt käisime punktis. Kui mina arvan, et ülevalt harjalt ründasime punkti kaks korda, siis Mann mäletab, et kolm korda...

Žürii rahuldab meie protesti ja nii tõuseme üldkokkuvõttes viiendaks ning segavõistkondade arvestuses teisele kohale. Kaotame Viivile ja humorist Heitele, kes tegid väga hea võistluse ning on üldkokkuvõttes kolmandad. Meie rogaini kuldaeg jätkub tänu Silverile ja Rainile, kes saavad kolmanda järjestikuse esikoha. Seekord koos Timmoga.

Žürii liige Lauri Leppik räägib pärast, et kuigi ka võistluse inspektor kinnitas, et 85. KP on vales kohas, siis rajameister Rick Emerson väitis viimise hetkeni vastupidist. Vaid Emersoni enda saadetud GPS-koordinaadid, mis punkti tegelikku asukohta kaardil ilmekalt selgitasid, veensid teda lõpuks vastupidises. Kes läheb 2018. aastal Põhja-Ameerikasse ja korraldab seal järjekordse MMI?